

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Упродовж останніх десяти років в Україні склалася певна правова база, що стала основою для здійснення контрольно-ревізійної та експертно-аналітичної діяльності в державному секторі.

Відповідно до Указу Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1085 «Про оптимізацію центральних органів виконавчої влади», в усіх центральних органах виконавчої влади було створено підрозділи внутрішнього аудиту або введено посаду внутрішнього аудитора.

На виконання ст. 26 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456-VI, Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю та Плану заходів з її реалізації Кабінетом Міністрів України затверджено Постанову від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах і бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади» (далі – Постанова № 1001).

Проте реалізація базових положень нормативно-правових актів, що регулюють питання організаційно-правового забезпечення аудиторської діяльності, на практиці ускладнена через найрізноманітніші причини, зокрема, результативність аудиту значною мірою залежить від рівня його методичної забезпеченості, наявності регламентів дій аудиторів на стадії планування, здійснення та надання результатів аудиту.

Крім того, існує низка типових проблемних питань, про які підрозділи внутрішнього аудиту повідомляють у своїх звітах, зокрема: відсутність нормативних документів, що регулюють питання взаємодії підрозділів внутрішнього аудиту з юридичними службами; сприйняття внутрішніх аудиторів підконтрольними суб'єктами як ревизорів, що ускладнює проведення внутрішнього аудиту; відсутність внутрішніх аудиторів із належною фаховою підготовкою у визначеній сфері; нерегульованість порядку одержання документів, необхідних для виконання завдань, передбачених стандартами та процедурами аудиту від інших осіб.

Теоретичні й практичні аспекти організаційно-правового забезпечення внутрішнього контролю та аудиту в державному секторі висвітлені у наукових працях багатьох українських вчених, а саме: О.Ф. Андрійко, Т.Я. Каменської, Н.І. Петренко, О.В. Філозопа, Н.І. Верхоглядової та інших. Зарубіжні науковці також приділяли увагу питанням внутрішнього аудиту в державному секторі.

Але, існуючі наукові розробки не враховують особливостей внутрішнього аудиту в органах виконавчої влади.

У найзагальнішому вигляді аудит – це процес отримання й оцінки (контролю) об’єктивних даних, за допомогою якого визначається рівень їхньої відповідності нормативно закріпленим критеріям, нормам і стандартам. Аудит включає збір, оцінку інформації, фактів, що стосуються діяльності організації, а також, підготовку висновку на основі встановлених критеріїв.

Враховуючи напрям бюджетної реформи у бік персоналізації за витрачанням бюджетних коштів, на практиці складається ситуація, що одержувачі державних коштів, передусім, стурбовані їх цільовим використанням, тобто має місце посилення уваги за цільовим використанням коштів за відсутності можливості оцінки ефективності їх витрачання.

З метою усунення такого перекосу багатьма вченими, фахівцями пропонується впровадження внутрішнього аудиту, який визначається як процес, пов’язаний з оцінкою результативності і економічності використання бюджетних ресурсів, з визначенням рівня досягнення мети за рахунок державних коштів при реалізації заходів бюджетної політики, державних проектів і програм.

Офіційним документом по результатах внутрішнього аудиту має бути аудиторський звіт – документ, складений за результатами внутрішньої аудиторської перевірки, який містить відомості про хід внутрішнього аудиту, стан системи внутрішнього контролю, аудиторський висновок. До аудиторського звіту додаються рекомендації щодо удосконалення діяльності установи залежно від характеру виявлених проблем.

Аудиторський звіт складається зі вступної, аналітичної та підсумкової частин. У вступній частині зазначаються такі дані:

- напрям внутрішнього аудиту, плановий чи позаплановий внутрішній аудит;
- цілі внутрішнього аудиту;
- підстава для проведення внутрішнього аудиту із зазначенням реквізитів розпорядчого документа;
- посади, прізвища, імена і по-батькові членів аудиторської групи та дати їх участі у проведенні внутрішнього аудиту (або посада, прізвище, ім’я і по-батькові керівника аудиторської групи з посиланням на додаток – список членів аудиторської групи з відповідною інформацією);
- резюме (стислий виклад основних висновків і рекомендацій);
- опис об’єкту внутрішнього аудиту;
- дати початку і закінчення проведення внутрішнього аудиту;
- період, за який проводиться внутрішній аудит.

В аналітичній частині зазначаються результати внутрішнього аудиту в розрізі кожного програмного питання із зазначенням використаних працівником підрозділу внутрішнього аудиту методів, прийомів і процедур.

Підсумкова частина включає аудиторський висновок, а саме, який вид висновку надається – безумовно позитивний, умовно-позитивний, негативний.